



Innst. 134 S

(2012–2013)

Innstilling til Stortinget fra næringskomiteen

Prop. 38 S (2012–2013)

Innstilling fra næringskomiteen om SAS AB – del- takelse i trekkfasilitet

Til Stortinget

1. Sammendrag

1.1 Hovedinnholdet i proposisjonen

SAS presenterte 12. november 2012 en ny forretningsplan, 4XNG (4 Excellence Next Generation). Planen innebærer blant annet store kostnadsreduksjoner og skal ifølge selskapet skape bærekraftig lønnsomhet. En vellykket gjennomføring av planen er sentral for å unngå en meget utfordrende situasjon for selskapet. De fleste kostnadsbesparelsene skal være gjennomført innen 2014. Planen innebærer omfattende tiltak, herunder at det inngås nye kollektive overenskomster med de ansatte, at SAS' administrasjon sentraliseres og reduseres og at flere eiendeler selges.

Selskapet forventer å kunne gjennomføre planen uten å måtte ta opp nye lån. Det har imidlertid behov for å fornye en eksisterende kredittfasilitet som kan trekkes på dersom likviditeten i en periode skulle komme under press. Styret i SAS har på den bakgrunnen henvendt seg til den norske, svenske og danske staten, KAW (Knut og Alice Wallenbergs stiftelse) samt flere banker med forslag om at disse deltar i å etablere en slik trekkfasilitet for SAS.

Trekkfasiliteten er et tilsagn om lån på visse vilkår. SAS er kommet til enighet med syv banker, KAW og de statlige eierne om vilkårene for en slik fasilitet på opp til 3,5 mrd. svenske kroner. Den norske statens andel vil ved full utnyttelse være 500,5 mill. svenske kroner eller om lag 425 mill. norske kroner etter valutakursen 12. november 2012. Statlig

deltakelse vil være betinget av Stortingets godkjenning.

Departementet anser at deltakelse i en slik trekkfasilitet kan forventes å gi en markedsmessig avkastning. Trekkfasiliteten er nødvendig for å kunne gå videre med selskapets nye forretningsplan som tar sikte på å bedre lønnsomheten i SAS. Dette vil igjen kunne øke muligheten for å finne en strategisk partner for SAS og dermed legge til rette for et statlig nedslag i selskapet. Det legges i proposisjonen frem forslag om at Nærings- og handelsdepartementet gis fullmakt til å delta som långiver i en slik fasilitet.

1.2 Nærmere om forretningsplanen 4XNG og den foreslåtte trekkfasiliteten

Gjennom planen skal selskapets resultat før skatt årlig forbedres med om lag 3,0 mrd. svenske kroner fra og med regnskapsåret 2013/2014. I tillegg skal planlagte salg av eiendeler styrke likviditeten med om lag 3 mrd. svenske kroner.

Nærings- og handelsdepartementet foreslår gjennom denne proposisjonen at den norske staten sammen med de andre statlige eierne, KAW og syv banker på bestemte vilkår skal bidra til å sikre SAS nødvendig beredskapslikviditet til å gjennomføre forretningsplanen.

Det er oppnådd enighet om å stille en kredittfasilitet på i alt 3,5 mrd. svenske kroner til rådighet for selskapet. Statene bidrar med 50 pst. Den norske statens andel i trekkfasiliteten er på 500,5 mill. svenske kroner.

Den foreslåtte kredittfasiliteten er en refinansiering av SAS' eksisterende fasilitet samt bilaterale kredittlinjer. Den er et tilsagn om lån på bestemte vilkår og ikke et kapitaltilskudd. Trekkfasiliteten har likhetstrekk med en kassekreditt: Den vil ikke nødvendigvis benyttes, men skal gi sikkerhet for at SAS

i likviditetsmessig tunge perioder, har tilgjengelig likviditet til å fortsette driften. Selskapet gir uttrykk for at fasiliteten trolig ikke vil måtte trekkes på.

Flere betingelser skal være oppfylt før SAS får tilgang til kredittfasiliteten. Det er forutsatt at selskapet har inngått nye kollektive overenskomster med de ansatte som gir kostnadsbesparelser minst tilsvarende de som er forutsatt i 4XNG-planen. Som en del av dette vil det før undertegning av avtalen om en kredittfasilitet kreves bekreftelse fra en uavhengig part på at de nye overenskomstene som inngås gir de innsparingene som planen legger til grunn. Videre er det satt som betingelse at det oppnås parlamentarisk godkjenning i hver av de tre statene. Det er også en forutsetning at alle parter skal ha tiltrådt avtalegrunnlaget for kredittfasiliteten senest 20. desember 2012.

Både den danske og svenske regjering har gitt uttrykk for at de er positive til å delta i trekkfasiliteten. Som i Norge er statlig deltakelse i fasiliteten også i Danmark og Sverige betinget av parlamentarisk godkjenning.

Departementets vurderinger

Rammeavtalen legger opp til at kredittfasiliteten kan bortfalle før 2015 dersom SAS ikke oppfyller en rekke vilkår underveis. Selskapet vil da kunne befinne seg i samme krevende situasjon som i dag.

Regjeringen har i forhandlingene med partene i låneavtalen satt som betingelse for sin deltakelse at det er stramme vilkår både for etablering av og trekk på lånerammen, at deltakelse skjer på like vilkår med de andre deltakerne og at det foreligger en erklæring fra en uavhengig finansiell rådgiver på at statens deltakelse kan sies å være markedsmessig. Regjeringen anser disse forutsetningene som oppfylt. Det forutsettes også at deltakelse ikke er i strid med statsstøtteregeverket.

Underveis i forhandlingene om trekkfasiliteten har de tre statene hatt uformell kontakt med Europakommisjonen og ESA. Europakommisjonen har ikke gitt noen formell forhåndsvurdering av saken, men har gitt uttrykk for at vurderingen av om statenes deltakelse i trekkfasiliteten er skjedd på markedsmessige vilkår forutsetter en grundigere analyse av selskapets vanskelige økonomiske stilling over flere år. Regjeringen mener at deltakelse i trekkfasiliteten skjer på markedsmessige vilkår og at en privat, rasjonell markedsaktør ville ha handlet på tilsvarende måte i en tilsvarende situasjon som staten befinner seg i. Regjeringen mener derfor at statens deltakelse i trekkfasiliteten er i tråd med markedsinvestorprinsippet og dermed ikke utgjør statsstøtte.

Det er grunn til å anta at Europakommisjonen vil se nærmere på saken for å vurdere om statenes deltakelse i trekkfasiliteten utgjør ulovlig statsstøtte. Av

tidsmessige grunner har det ikke vært mulig å få en nærmere forhåndsvurdering av saken.

Regjeringen har i sin vurdering av deltakelse i trekkfasiliteten lagt vekt på at den nye forretningsplanen, dersom den gjennomføres, trolig vil kunne gjøre SAS mer attraktiv for strategiske partnere. Regjeringen mener fortsatt at selskapet er best tjent med en ny industriell partner på eiersiden. Deltakelsen vil forhåpentligvis bedre legge til rette for et salg av statens aksjer i SAS AB i forbindelse med en industriell løsning, jf. Stortingets fullmakt, se Prop. 83 S (2010–2011), Innst. 374 S (2010–2011).

Regjeringen er positiv til at salg av Widerøe er et element av planen. Et salg vil styrke SAS' likviditetssituasjon og kan dessuten sikre en mer selvstendig stilling for Widerøe.

En endelig låneavtale om kredittfasiliteten vil være omfattende og detaljert, og det vil over lånets løpetid kunne bli behov for å gjøre tilpasninger i låneavtalens vilkår. Departementet vurderer det som hensiktsmessig at låneforholdet håndteres av departementet, og vil derfor be Stortinget om fullmakt til å endre låneavtalen og/eller fravike betingelser dersom dette kan sies å skje på markedsmessige betingelser. Departementet vil trolig se det som hensiktsmessig å benytte ekstern bistand i dette arbeidet.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Statens deltakelse vil innebære at det på bestemte vilkår kan stilles en kredittfasilitet på inntil 3,5 mrd. svenske kroner til rådighet for SAS frem til 31. mars 2015. Den norske staten vil bidra med inntil 500,5 mill. svenske kroner i denne fasiliteten. Basert på valutakursen 12. november 2012 tilsvarer dette om lag 425 mill. norske kroner. Staten vil motta markedsmessige inntekter i form av renteinntekter og provisjoner i henhold til låneavtalens bestemmelser. Dersom selskapet trekker på fasiliteten ut over den etablerte pantessikkerheten, vil det oppstå en tapsrisiko. Staten må dekke 14,3 pst. av et eventuelt tap som oppstår.

Etableringen av den foreslåtte kreditten vil sammen med de forutsatte kostnadsbesparingene kunne bedre lønnsomheten for SAS og dermed bidra til å styrke verdien av statens aksjer i selskapet.

2. Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Else-May Botten, Lillian Hansen, Arne L. Haugen, Ingrid Heggø og lederen Terje Aasland, fra Fremskrittspartiet, Per Roar Bredvold, Harald T. Nesvik og Torgeir Trædal, fra Høyre, Frank Bakke-Jensen, Svein Flåtten og Elisabeth Røbeek Nørve, fra

Sosialistisk Venstreparti, Alf Egil Holmelid, fra Senterpartiet, Irene Lange Nordahl, og fra Kristelig Folkeparti, Rigmor Andersen Eide, viser til Prop. 38 S (2012–2013) hvor det bes om Stortingets samtykke til at Nærings- og handelsdepartementet får fullmakt til å gi tilsagn om likviditetslån til SAS-konsernet innenfor en ramme på 500,5 mill. svenske kroner i perioden frem til 31. mars 2015, og utgiftsføre eventuelle utbetalinger av likviditetslån i statsregnskapet uten bevilgning under kap. 950 Forvaltning av statlig eierskap, ny post 91 Likviditetslån til SAS-konsernet m.m. en såkalt trekkfasilitet.

Komiteen viser til proposisjonen hvor det slås fast at den økonomiske utviklingen i SAS de senere årene ikke har vært tilfredsstillende. Likeledes at fremdeles er SAS sitt kostnadsnivå høyt og lite fleksibelt på tross av omstillinger og kostnadsreduksjoner. Komiteen deler disse vurderingene og vil vektlegge betydningen av at SAS AB snarest foretar kostnadsreduksjoner i tråd med de forutsetninger som fremkommer i den nye forretningsplanen 4XNG (4 Excellence Next Generation) samt styrker likviditeten gjennom de salg som der er lansert. Komiteen forutsetter derfor at forretningsplanen 4XNG gjennomføres i tråd med forutsetningene og at dette presiseres overfor selskapet.

Komiteen har merket seg at regjeringen er positiv til den forretningsplanen styret i SAS har lagt frem for å styrke selskapets lønnsomhet. Planen innebærer krevende tiltak for de ansatte og selskapet, men vurderes av styret som helt nødvendig. Komiteen er derfor positiv til at staten gjennom denne trekkfasiliteten bidrar til å sikre konsernet mulighet til å gjennomføre den nye forretningsplanen 4XNG.

Komiteen har merket seg at forretningsplanen skal gjøre selskapet lønnsomt og konkurransedyktig innen 2015. Planen skal forbedre SAS' resultat før skatt med 3 mrd. svenske kroner fra regnskapsåret 2013/2014.

Komiteen har videre merket seg at alle fagforeningene i SAS AB har inngått nye lønns- og arbeidsavtaler med selskapet. Komiteen merker seg at de ansatte gjennom dette har bidratt til viktige kostnadsreduksjoner for selskapet. Komiteen vil vektlegge betydningen av at selskapets ledelse legger til rette for at ansatte involveres på en god måte i det videre arbeidet, som antatt vil være svært krevende for selskapets ansatte. Komiteen vil videre understreke betydningen av at selskapets ledelse selv, i en slik prosess, viser stor vilje til å foreta kostnadsreduksjoner i ledelses- og administrative strukturer.

Komiteen viser til at selskapet forventer å kunne gjennomføre planen uten å måtte ta opp nye lån, men at selskapet imidlertid har behov for å opp-

rettholde en trekkfasilitet som kan benyttes dersom likviditeten i en periode skulle komme under press.

Komiteen har videre merket seg at statens bidrag til trekkfasiliteten gjøres sammen med den svenske og danske stat, KAW og syv banker på bestemte vilkår. Likeledes at dette er på markedsmessige betingelser og etter en forretningsmessig vurdering av hva som best ivaretar statens verdier i SAS.

Flertallet, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, har i denne sammenheng merket seg at dagens trekkfasiliteter ikke er trukket på og at de ville vært avvirket innen sommeren 2013. Delta-kerne i dagens trekkfasiliteter kunne dermed være ute av denne eksponeringen mot SAS i løpet av det neste halve året. Gjennom den nye avtalen forlenger syv av bankene deler av sin eksponering fram til 31. mars 2015.

Komiteen har merket seg at Widerøe som et heleid datterselskap skal selges som en del av behovet for å styrke SAS AB sin likvide situasjon. Komiteen er tilfreds med dette og vil understreke den betydningen Widerøe har for rutetilbudet på kortbanenettet i Norge. Komiteen viser i den forbindelse til at Widerøe er viktig for Norge, da selskapet betjener sentrale ruter i kortbanenettet i distriktene hvor transportalternativene er få.

Komiteen merker seg at et salg kan sikre Widerøe en mer selvstendig stilling og bør på bakgrunn av positive resultater over flere år være attraktivt for salg.

Komiteen merker at regjeringen i sin vurdering av trekkfasiliteten mener de foreslåtte tiltak vil kunne gjøre SAS mer attraktivt for strategiske partnere. Komiteen har videre merket seg at regjeringen fortsatt mener at selskapet er best tjent med en ny industriell partner på eiersiden, slik at man gjennom dette kan bedre legge til rette for et salg av statens aksjer i SAS AB.

Flertallet, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at det i brev fra komiteen datert 23. november 2012 og 28. november 2012 er stilt en rekke spørsmål til Nærings- og handelsdepartementet i sakens anledning. Flertallet viser til statsrådets svar i brev datert 27. november 2012 og 29. november 2012, og har ingen ytterligere merknader.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet er dessverre ikke overrasket over at Stortinget nok en gang får seg forelagt en sak vedrørende finansielle problemer i flyselskapet SAS AB.

Dette er noe som det har vært spekulert i svært lenge, både innen finansmarkedet og ikke minst i flybransjen der man har kunnet observere at SAS AB har operert med priser som ikke står i forhold til de utgifter en åpenbart har hatt. De siste årene har selskapet fått tilført både ny egenkapital og konvertible lån fra de skandinaviske land og øvrige private eiere.

Disse medlemmer har hele tiden påpekt at det ikke er en naturlig oppgave for staten å være en eier i flyselskapet SAS AB som er Skandinavias største flyselskap og som driver i direkte konkurranse med andre private aktører som f.eks. Norwegian, som ikke har statlig støtte. Dersom dette hadde vært en fornuftig pengeplassering, ut ifra et økonomisk perspektiv, og forvaltet utenfor det departementale eierskapet, kunne dette til en viss grad forsvares, men dette er definitivt ikke tilfellet i denne saken. Selskapet er i betydelig økonomiske problemer og stod i fare for å kunne bli slått konkurs. Den norske eierandelen er på 14,3 pst., hovedkontoret ligger i Stockholm og den største aktiviteten flyging er knyttet til Kastrup som er selskapets såkalte hub, der en sender flyene videre fra og ut i verden. I tillegg til dette har selskapet kun gått med overskudd to av de siste åtte år. Selskapet har ikke hatt en positiv inntjening siden 2008.

Disse medlemmer har merket seg at selskapet nærmest kontinuerlig har hatt en eller annen sparepakke gående de siste åtte år med mer eller mindre vellykkede resultat. Disse medlemmer har i flere år tatt til orde for at det selskapet trenger er en ny industriell partner til selskapet som må komme inn på eiersiden for å hjelpe selskapet over i en mer økonomisk forsvarlig drift og som derigjennom vil kunne sikre driften i et langsiktig perspektiv.

Disse medlemmer ser selvsagt at det er vanskelig å klare å få noen til å kjøpe et selskap som er i så store problemer som SAS AB nå er, men dette er et arbeid som det burde vært grepet fatt i for lang tid siden. Dagens eiere som blant annet består av de tre skandinaviske landene har vist at disse ikke er riktige eiere all den tid at det SAS AB har behov for, er langsiktige eiere som i tillegg har kompetanse om flymarkedet. Disse medlemmer mener statsråden må intensivere arbeidet med å selge seg ut av SAS AB. Disse medlemmer er meget skuffet over at det også ser ut til at den norske delen av selskapet må ta en veldig stor andel av innsparingene mens den svenske delen ser ut til å være de som slipper billigst unna, selv om den meste av administrasjon er plassert der.

Disse medlemmer vil vise til den korrespondanse som har vært mellom komiteen og departementet vedrørende hvilke betingelse og sikkerhet det er knyttet til den trekkfasiliteten det nå bes om, og som ligger vedlagt innstillingen. Disse medlemmer viser i den forbindelse til at når det gjelder de

markedsbaserte betingelsene, ser dette ut til å være akseptabelt slik det fremkommer i svarene til komiteen, men disse medlemmer er mer bekymret når det gjelder ønsket om en fullmakt til senere å kunne gjøre dette om uten å komme til Stortinget. Disse medlemmer kan ikke akseptere at slik fullmakt blir gitt all den tid man da ikke lenger er sikker at de vilkår som settes, er i tråd med det som kan sies å være ordinære markedsmessige vilkår. Stortinget har behov for å være sikker på at en ikke gjør grep her som kan medføre at dette selskapet nok en gang får tilført kapital eller kan få betingelser som vil kunne bli oppfattet som subsidiering.

Disse medlemmer vil på denne bakgrunn fremme følgende forslag til nytt romertall II:

«Nytt romertall II skal lyde:

Stortinget samtykker til at Nærings- og handelsdepartementet får fullmakt til å forvalte lånet innenfor markedsmessige rammer.»

Disse medlemmer vil videre vise til den korrespondanse som har vært mellom komiteen og statsråden vedrørende hvilken sikkerhet som vil bli stilt for trekkfasiliteten. Her blir det opplyst at aksjene i Widerøe Flyveselskap AS, 18 fly samt en del eiendomsmasse, er knyttet til denne sikkerheten. Dette gjør at man får en problemstilling om hva som skjer når både deler av eiendomsmassen og Widerøe Flyveselskap er solgt all den tid at dette ligger til grunn for sparepakken. Statsråden påpeker at når disse salgene har funnet sted vil en være i en slik likviditetsmessig situasjon at en da vil kunne håndtere dette fra selskapets side.

Slik disse medlemmer ser det må en naturlig konsekvens av dette være at en da heller ikke har behov for denne trekkfasiliteten lenger. Disse medlemmer er på denne bakgrunn av den oppfatning at når man ikke lenger vil være i stand til å kunne stille sikkerhet for trekkfasiliteten, må denne også utgå eller annen sikkerhet kunne stilles.

Generelle merknader

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti vil vise til Prop. 38 S (2012–2013), hvor det bes om Stortingets samtykke til at Nærings- og handelsdepartementet får fullmakt til å gi tilsagn om et lån til SAS-konsernet innenfor en ramme på 500,5 mill. svenske kroner (430 mill. norske kroner) frem til 31. mars 2015. Det registreres at regjeringen også ber om fullmakt til å utgiftsføre eventuelle utbetalinger av likviditetslån i statsregnskapet uten bevilgning under kap. 950 Forvaltning av statlig eierskap, ny post 91 Likviditetslån til SAS-konsernet. Det vises til brev fra Nærings- og handelsdepartementet til

næringskomiteen datert 27. november 2012, som inneholder svar på en rekke spørsmål fra Høyre. Informasjonen om lånefasiliteten er hentet fra dette brevet.

Disse medlemmer viser til at SAS er en betydelig aktør i luftfarten. Selskapet er børsnotert i Stockholm, København og Oslo. Den norske stat eier 14,3 pst. av selskapet. Samlet eier de skandinaviske landene litt over 50 pst. av selskapet og har således flertall på selskapets generalforsamling. I proposisjonen blir det slått fast at den økonomiske utviklingen i SAS de senere årene ikke har vært tilfredsstillende. Selskapet har et likviditetsbehov som må dekkes. Dette behovet har oppstått som følge av en rekke ulike omstendigheter. Problemet er imidlertid at SAS i dag fremstår som et lite fleksibelt og lite kostnadseffektivt selskap. Det registreres at planen er å gjøre SAS mer konkurransedyktig før statens aksjer i selskapet selges.

Disse medlemmer vil understreke at staten har forretningsmessige mål med SAS. Selskapet er en betydelig arbeidsgiver i Norge og er et viktig ledd i samfunnets transportinfrastruktur. Målet med fellesskapets eierskap i SAS er imidlertid ikke begrunnet ut fra et samferdselspolitisk sektorhensyn. Det er et forretningsmessig eierskap som har som mål å sikre en markedsmessig avkastning. Den rød-grønne regjeringen har forvaltet fellesskapets verdier i SAS særdeles dårlig. Målet om avkastning er ikke nådd. Siden regjeringen tok over, har avkastningen på eierskapet i SAS vært minus 94,1 pst. Samtidig har Oslo børs (OBX Total Return Index) steget 70,8 pst. Gapet kan karakteriseres som oppsiktsvekkende. Det er også interessant å se utviklingen i prisen på SAS' credit default swaps (CDS, 5 år). En CDS er en konkursforsikring, og kan brukes til å måle markedets vurdering av konkurssannsynlighet. Da den rød-grønne regjeringen overtok eierskapet av SAS, lå denne prisen på 484,5 basispunkter. Per 20. november 2012 var den steget til 977,5 basispunkter. Det understrekes at CDS-prisen er prisen for å dekke kredittrisiko på SAS-kreditter som ikke er sikret med pant. Flertallet av aksjene i SAS AB er kontrollert av offentlige eiere (de skandinaviske statene). I prinsippet finnes det en rekke årsaker til at offentlige eiere ikke vil vektlegge å maksimere verdiskapingen i et selskap. SAS kan således være et eksempel på at teori stemmer med praksis: Det statlige eierskapet har bidratt til å gjøre bedriften tungstyrt, vanskelig å endre og ført til et vedvarende tap av verdier.

Lånefasiliteten

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre vil på prinsipielt grunnlag advare mot at staten yter lån til private bedrifter.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti viser til at statlige lån kan skape konkurranseskjevheter, og som alltid vil utlånsvirksomhet være beheftet med en risiko for tap. Lånefasiliteten som omtales i denne proposisjonen, avløser en fasilitet på 3,1 mrd. svenske kroner som tidligere var gitt av et syndikat på åtte banker. Nå blir fasiliteten på 3,5 mrd. svenske kroner, fordelt på et syndikat bestående av syv banker og fire eiere. Trekkfasiliteten er sikret med 100 pst. av aksjene i Widerøe Flyveselskap AS og SAS Spare Engine AB. Pantsettelsen omfatter også 18 fly, definerte eiendommer og diverse utstyr. Nærings- og handelsdepartementet oppgir at pantesikkerheten dekker en betydelig del av fasiliteten. SAS har i sin 2. kvartalsrapport oppgitt at sikkerhetene har en verdi på 2,7 mrd. svenske kroner. Alle de sikkerheter som er deponerte for den gamle låneavtalen på 3,1 mrd. svenske kroner, videreføres som sikkerheter for den nye fasiliteten. I den nye fasiliteten er den andelen som de fire eiere bidrar med, ikke underordnet låneandelene til de private bankene, men inngått på like og sideordnede vilkår. Når regjeringen og de øvrige eierne trer inn i lånesyndikatet som nye deltakere, oppnår de av deltakerne i det gamle lånesyndikatet som blir med videre i det nye syndikatet, følgende:

1. Reduksjon i total kreditteksponering. Bankenes totale utlån reduseres fra 3,1 mrd. svenske kroner til 1,5 mrd. svenske kroner.
2. Noe økning i risiko. Pantet som tidligere dekket 3,1 mrd. svenske kroner, skal nå dekke 3,5 mrd. svenske kroner.

Det synes på denne bakgrunn klart at bankene kommer fordelaktig ut av denne omlegningen. Reduksjonen i andelen av lånebeløpet er svært fordelaktig for bankene. De får frigitt utlånskapasitet som kan benyttes til andre og mindre risikofylte utlån og vil være eksponert med et mindre utlånsbeløp dersom SAS-lånet ender opp som et tapsutsatt lån. Økningen av det samlede lånebeløpet relativt til verdien av sikkerhetene, trekker i motsatt retning, men bankenes andel av denne økte risikoen vurderes likevel som mindre enn fordelene ved et redusert lånebeløp. Det understrekes derfor at den rød-grønne regjeringen, ved å gå inn i lånesyndikatet, i prinsippet gjør det mulig at bankene vinner en økonomisk fordel.

Disse medlemmer viser til statistikk fra Moodys, som antyder at man ved en konkurs i SAS kan forvente en «recovery rate» på 82 pst. Dette er basert på engasjement uten pantesikkerhet. Tilsvarende tall for denne delvis sikrede lånefasiliteten vil sannsynligvis være høyere (gunstigere) enn dette. La oss anta at forventet «recovery rate» for den nye fasiliteten er 95 pst. Statistikk fra S&P viser at sannsyn-

ligheten for mislighold for selskaper med samme rating som SAS (CCC/C) er 26,8 pst. Moodys vurderte i 2011 sannsynligheten for at SAS misligholdt sine låneforpliktelser til 36 pst. Hensikten med å innkreve renter og provisjon av kommittert beløp, er å sørge for en markedsmessig avkastning på den trekkfasiliteten som er gitt. Det forutsettes at regjeringen har vurdert forventet tap på fasiliteten og satt markedsmessige lånebetingelser på bakgrunn av en slik vurdering. Regjeringen, i brev av 27. november 2011, skriver at SAS etter planen ikke vil trenge kapitalinskudd i perioden frem mot 2015. Regjeringens opplysninger legges til grunn for beslutningen.

Programmet 4 Excellence Next Generation (4XNG)

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti viser til at en av lånebetingelsene er at programmet 4XNG gjennomføres. Kravet er at innsparingene skal være minst like store som 4XNG skisserer. Denne lånebetingelsen er viktig for å sikre at selskapet får en mer fleksibel driftsstruktur og gir

sterke insentiver for nødvendige endringer. Det er positivt at SAS styrker sin konkurransekraft. Forretningsplanen skal gjøre selskapet lønnsomt og konkurransedyktig innen 2015. SAS-resultatet skal forbedres med 3 mrd. svenske kroner fra regnskapsåret 2013/2014. Spareprogrammet 4XNG innebærer store kutt i ansattes lønninger og pensjoner. Tillitsvalgt for de norske pilotene, Jens Lippestad, uttalte at prosessen som førte til disse betydelige kuttene ikke var «det vakreste som har skjedd i skandinavisk arbeidsliv». Det bør derfor understrekes at det er en regjering utgått fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet som går i bresjen for lønnsreduksjoner i norsk transportsektor.

Framtidsutsikter

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti viser til framskrivninger av passasjersetekilometer gjort av FN-organet ICAO. Tallene viser at veksten i luftfarten vil være sterkest i markeder utenfor Europa.

	Snittvekst 2001-2011 (pst.)	Framskrivning		
		2012 (pst.)	2013 (pst.)	2014 (pst.)
Europa	6.0	4.2	4.4	4.8
Afrika	6.0	5.5	6.2	6.0
Midtøsten	14.4	9.5	10.2	11.0
Asia/Stillehavet	6.4	8.0	8.6	8.8
Nord-Amerika	2.6	2.3	3.1	3.5
Latin-Amerika og Karibien	4.7	7.0	7.7	8.2
Verden	5.3	5.4	6.0	6.4

Kilde: International Civil Aviation Organisation (ICAO)

SAS er et nettverksselskap med en klar europeisk forankring og relativt få interkontinentale ruter sammenlignet med andre nettverksselskaper. Usikkerheten i europeisk økonomi er stor og flybransjen er sårbar for konjunktursvingninger. Det understrekes derfor at den strukturelle utviklingen i flybransjen og utviklingen i verdensøkonomien nødvendiggjør en effektiv reform av selskapet. Det forutsettes at regjeringen klarer å følge opp dette gjennom den ordinære eierdialogen med selskapet. Eksempler fra det siste året har vist at regjeringen ikke alltid opptrer ryddig i sin eierdialog. Det forventes at eierskapet i SAS håndteres profesjonelt.

Konkurransesituasjonen

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti mener det er viktig med jevnbyrdig kon-

kurrans i norsk luftfart. Den forrige borgerlige regjeringen tok mange positive grep for å sikre en konkurransesituasjon som kom norske forbrukere til gode. Det vil være svært viktig at Konkurransetilsynet overvåker markedet for flyreiser nøye fremover, blant annet for å vurdere om aktørene gjennomfører strategisk oppførsel. Lånet betinger godkjenning fra ESA, og det forutsettes at lånet blir godkjent her.

Disse medlemmer mener det er positivt at Widerøe kan få en mer selvstendig rolle, men understreker at det er fullt og helt opp til SAS-styret å vurdere omstendigheter rundt salg av datterselskapet, innenfor rammene av låneavtalen.

Statlig nedsalg

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet og Høyre merker seg at regjeringen vurderer det slik at lånefasiliteten og dens

medfølgende krav vil gjøre SAS mer attraktivt for strategiske partnere. Det bør arbeides målrettet med å få solgt SAS så snart som mulig.

Disse medlemmer viser til Prop. 83 S (2010–2011), Innst. 374 S (2010–2011). Her gis regjeringen fullmakt til å selge SAS-aksjene i «forbindelse med en industriell løsning». Vedtaket begrenser regjeringens handlingsrom betydelig, siden regjeringen ikke har fullmakt til å selge SAS-aksjene uten at det er en del av en «industriell løsning». Begrepet «industriell løsning» etterlater et betydelig tolkningsrom som reduserer handlingsmulighetene. I praksis kan det være slik at ordlyden i den nåværende fullmakten begrenser Norges mulighet til å sikre verdiene i SAS. Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget samtykker til at regjeringen får fullmakt til å avhende aksjene i SAS AB.»

3. Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet og Høyre:

Forslag 1

Stortinget samtykker til at regjeringen får fullmakt til å avhende aksjene i SAS AB.

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 2

Nytt romertall II skal lyde:

Stortinget samtykker til at Nærings- og handelsdepartementet får fullmakt til å forvalte lånet innenfor markedsmessige rammer.

4. Komiteens tilråding

Komiteens tilråding romertall I fremmes av en samlet komité.

Komiteens tilråding romertall II fremmes av samtlige av komiteens medlemmer, unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre slikt

v e d t a k :

I

Fullmakt til å utgifts- og inntektsføre uten bevilgning

Stortinget samtykker i at Nærings- og handelsdepartementet kan:

1. Gi tilsagn om likviditetslån til SAS-konsernet innenfor en ramme på 500,5 mill. svenske kroner i perioden frem til 31. mars 2015.
2. Utgiftsføre eventuelle utbetalinger av likviditetslån i statsregnskapet uten bevilgning under kap. 950 Forvaltning av statlig eierskap, ny post 91 Likviditetslån til SAS-konsernet.
3. Inntektsføre følgende innbetalinger i statsregnskapet uten bevilgning:
 - a) Gebyrinntekter fra lån til SAS-konsernet under kap. 3950 Forvaltning av statlig eierskap, ny post 70 Gebyrinntekter fra lån til SAS-konsernet.
 - b) Avdrag på lån til SAS-konsernet under kap. 3950 Forvaltning av statlig eierskap, ny post 91 Avdrag på lån til SAS-konsernet.
 - c) Renteinntekter fra lån til SAS-konsernet under nytt kap. 5650 Renter på lån fra Nærings- og handelsdepartementet, ny post 80 Renter på lån til SAS-konsernet.

II

Fullmakt til å forvalte lån

Stortinget samtykker i at Nærings- og handelsdepartementet får fullmakt til å forvalte lånet innenfor markedsmessige rammer, herunder til å gi sin tilslutning til endringer i låneavtalen og til å innvilge og sette vilkår for eventuelle endringer i lånebetingelser.

Oslo, i næringskomiteen, den 6. desember 2012

Terje Aasland

leder og ordfører

Vedlegg 1**Brev fra Nærings- og handelsdepartementet v/statsråden til næringskomiteen, datert 27. november 2012****Spørsmål vedrørende Prop. 38 S (2012-2013) SAS AB – deltagelse i trekkfasilitet**

Jeg viser til brev fra lederen i Stortingets næringskomité datert 23. november 2012. I brevet vises det til at komiteen har fått Prop. 38 S (2012 – 2013) til behandling. I den forbindelse har komiteen spørsmål til Nærings- og handelsdepartementet knyttet til statens mulige deltagelse i trekkfasilitet til SAS AB. Jeg gir i det følgende svar på spørsmålene fra komiteen i den rekkefølge og i den form de er blitt stilt.

Spørsmål fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet

HVA ER RENTESATSEN PÅ LÅNEAVTALEN?

Låneavtalen er delt i en transje A og en transje B. Det som skiller de to transjene er primært at det er flere og til dels strammere finansielle forholdstall som skal være oppfylt for trekk under transje B. Transje A må være utnyttet fullt ut før transje B kan benyttes. Rentemarginen på transje A er 5 pst. og transje B er 7 pst. I tillegg kommer fundingrenten, dvs. den renten bankene må betale for innlån. Rentesatsen reflekterer at det er etablert pantessikkerhet for lånefasiliteten.

HVA ER STØRRELSEN PÅ PROVISJONEN?

Det betales et etableringsgebyr på 5 pst. av hele rammen som opptjenes ved signering av låneavtalen og fordeles pro rata til deltagerne i fasiliteten. I tillegg betales det en provisjon av den ikke benyttede delen av fasiliteten på 3 pst. for transje A og 2 pst. av transje B.

HVEM SITTE I SELSKAPETS STYRE, NÅR BLE DE INNVALGT, HVA HAR DE I GODTGJØRELSE OG HVOR MYE BLIR DISSE REDUSERT SOM FØLGE AV AVTALEN?

De aksjonærvalegte medlemmene i SAS har følgende godtgjøring fastsatt av Generalforsamlingen:

Styreleder:	Fritz H. Schur (medlem siden 2001/styreleder 2008-)	SEK 585.000
Nestleder:	Jacob Wallenberg (2001)	SEK 390.000
2. nestleder:	Dag Mejdell (2008)	SEK 345.000
Styremedlem:	Monica Caneman (2010)	SEK 295.000
Styremedlem:	Jens Erik Christensen (2006)	SEK 295.000
Styremedlem:	Gry Mølleskog (2010)	SEK 295.000
Styremedlem:	Timo Peltola (2005)	SEK 295.000

HVA BLIR STILT SOM SIKKERHET FOR TREKKFASILITETEN?

Trekkfasiliteten er sikret med 100 pst. av aksjene i Widerøe Flyveselskap AS og SAS Spare Engine AB. I tillegg omfatter pantsettelsen 18 fly, definerte eiendommer og diverse utstyr.

HVORDAN FORDELER NEDBEMANNINGEN SEG MELLOM DE ENKELTE LANDENE, BÅDE I ANTALL OG I FORHOLD TIL ANTALLET ANSATTE I SELSKAPET TOTALT I DE ENKELTE LAND?

Antall stillinger reduseres fra ca. 15 000 til ca. 9000. Den største reduksjonen i antall stillinger er planlagt gjennom salg av virksomheter (for eksempel bakketjenester og Widerøe). Det innebærer at de fleste ansatte får ny arbeidsgiver, men beholder sin jobb. Reduksjonen fordeles seg slik mellom Norge, Sverige og Danmark:

- Norge: Ca. 2600 stillinger, en reduksjon på ca. 48 prosent av dagens antall
- Sverige: Ca. 1100 stillinger, en reduksjon på ca. 24 prosent av dagens antall
- Danmark: Ca. 2300 stillinger, en reduksjon på ca. 45 prosent av dagens antall

Reduksjonen i antall stillinger blir særlig stor i Norge ettersom planen som nevnt omfatter salg av Widerøe, som har ca. 1400 ansatte i Norge. SAS har ikke tilsvarende virksomheter som skal selges i Sverige og Danmark. Korrigeres det for Widerøe vil reduksjonene i antall ansatte i Norge være om lag 30 prosent. Reduksjonen blir minst for Sveriges del som følge av at administrative stillinger sentraliseres dit.

Styret besluttet 5. november 2012 at alle styrehonorarer skal reduseres med 30 pst. som en del av 4XNG programmet. Dette kommer til fradrag fra styrehonorar oppgitt over.

HVORDAN FORDELER SELSKAPETS LØNNSOMHET SEG DERSOM EN BRYTER NED PÅ DE TRE LANDENE OG HVORDAN FORDELER ANTALLET PASSASJERER SEG LANDENE IMELLOM?

Av forretningsmessige hensyn har ikke SAS de siste årene offentliggjort selskapets lønnsomhet fordelt på Norge, Sverige og Danmark.

DET FREMKOMMER I MEDIENE AT PENSJONS-KOSTNADENE MULIGENS KAN LIGGE LANGT OVER DE 12 MRD. SOM ER FREMKOMMET. HVILKE PARAMETER LIGGER TIL GRUNN FOR BEREKNINGEN AV PENSJONS-FORPLIKTELSENE OG HVORDAN ER DISSE VILKÅRENE SETT I FORHOLD TIL DET SOM ER NORMALT HOS ANDRE SELSKAPER Å LEGGE TIL GRUNN?

SAS har hatt (før 4XNG) ulike pensjonsvilkår for de ansatte, med til dels betydelige variasjoner mellom landene. De fleste ansatte i Sverige og Norge har imidlertid hatt en ytelsespensjonsordning, som innebærer at SAS som arbeidsgiver sitter med den finansielle risikoen for pensjonsforpliktelsene.

SAS beregner pensjonsforpliktelsene sine ut ifra estimerer på en rekke usikre parametre, hvor de to viktigste er diskonteringsrente og forventet avkastning på pensjonseiendeler. Diskonteringsrenten beregnes på grunnlag av markedsavkastning på selskapsobligasjoner (i enkelte tilfeller markedsavkastning på statsobligasjoner), i tråd med internasjonale regnskapsstandarder (IAS19). Forventet avkastning på pensjonseiendeler beregnes ut ifra forventet avkastning på aktiva som pensjonsfond plasserer pensjonsmidler i.

SAS' parametre for beregning av pensjonsforpliktelsene varierer mellom landene. I 2011 var selskapets diskonteringsrente (vektet snitt av de ulike landenes diskonteringsrente) 4,2 prosent, ned fra 4,6 prosent i 2010 og 5,1 prosent i 2009. Selskapets forventede langsiktige avkastning på pensjonseiendeler var 5,9 prosent. SAS er et svensk børsnotert selskap som avlegger regnskap etter svensk lov. Regnskapet er godkjent uten merknad fra revisor.

Til nå har IAS19 tillatt selskaper å realisere avvik mellom forpliktelser og verdien av pensjonsmidlene over tid. SAS har derfor brukt en amortiseringsperiode på 15 år, som tilsvarer gjennomsnittlig gjenstående ansettelsestid. Nye IAS19-regler pålegger imidlertid selskapene å realisere akkumulerte tap umiddelbart i regnskapet. SAS oppga ved utgangen av 2011 at selskapet hadde en estimert merforpliktelse på om lag 12 mrd. svenske kroner som ikke var regnskapsført. Selskapet mener imidlertid at skattemes-

sige effekter vil virke i motsatt retning og redusere nettoeffekten noe. Basert på endringer i pensjonsordningene som er gjennomført og på tiltak i 4XNG-planen estimerte selskapet i sin rapport etter 3. kvartal i år at nettoeffekten ville være under 8 mrd. svenske kroner.

Spørsmål fra komiteens medlemmer fra Høyre

SIKKERHET I LÅNEAVTALEN

Det blir skrevet i proposisjonen at den nye fasiliteten er delvis sikret. Hva slags sikkerheter er det snakk om?

Trekkfasiliteten er sikret med 100 prosent av aksjene i Widerøe Flyveselskap AS og SAS Spare Engine AB. I tillegg omfatter pantsettelsen 18 fly, definerte eiendommer og diverse utstyr.

Hva er sikkerheten verdt?

Pantesikkerheten dekker en betydelig del av fasiliteten. SAS har i sin 2. kvartalsrapport for 2012 oppgitt sikkerhetene til SEK 2,7 mrd. Ved realisering av sikkerheter vil fasiliteten bli nedregulert med et definert forholdstall av salgssummen.

Hvilken prioritet har sikkerheten til den norske stat? (Er den underordnet private banker?)

Fasiliteten er inngått på like vilkår med de private bankene. Dette gjelder også sikkerhetene.

LÅNESYNDIKATET

Blir bankenes samlede eksponering redusert ved den nye fasiliteten?

Den nye fasiliteten er på 3,5 mrd. svenske kroner hvorav syv banker har en eksponering på 1,5 mrd. svenske kroner. I den fasiliteten som nå avløses, deltok åtte banker i syndikatet med en samlet eksponering på 3,1 mrd. svenske kroner.

Det er mulig at SAS' eksisterende banker allerede har generelt deponerte sikkerheter som sikrer en eller flere av de eksisterende lånefasiliteter. Fasiliteten som omtales i denne proposisjonen replasserer eksisterende fasiliteter, og derfor kan det tenkes at noen av de eksisterende sikkerheter blir "liggende igjen" som sikkerhet for noen av SAS – bankenes andre kreditter. Slik blir disse bankene i realiteten bedre sikret enn de var før, siden sikkerheten før også tjente som sikkerhet for de gamle fasilitetene som nå refinansieres. Er dette riktig eller ikke?

Den nye fasiliteten refinansierer tidligere lånefasilitet. Teknisk sett lages det et "amendment" til tidligere inngått låneavtale slik at alle deponerte sikkerheter for tidligere låneavtale vil ligge som sikkerhet for den nye fasiliteten. Sikkerheten deles mellom lån-

giverne i henhold til deres andel av syndikatet. Bankene får således ikke mer sikkerheter bak hver lånekroner enn det de opprinnelig hadde, men har en redusert eksponering som følge av at fire aksjonærer deltar i lånefasiliteten.

Oppnår bankene som allerede er lånegivere til SAS fordeler ved at de skandinaviske statene kommer inn i lånesyndikatet?

Den nye fasiliteten er inngått på like vilkår med bankene så bankene oppnår ikke fordeler ved at de skandinaviske statene kommer inn i lånesyndikatet. Deres eksponering er imidlertid redusert.

Har regjeringen vurdert om de sikkerhetene som lå til grunn for fasiliteten som nå refinansieres skal "følge med" til den nye delvis statsgaranterte fasiliteten?

Den norske staten deltar sammen med den svenske og den danske staten, som långiver på samme vilkår, dvs. med de samme rettigheter og plikter, som syv banker og Knut og Alice Wallenberg-stiftelsen. Det eksisterer således ingen statlige garantier i lånefasiliteten. Som det fremgår over, så er det for den nye lånefasiliteten tatt utgangspunkt i lånedokumentasjonen for den fasiliteten som refinansieres og så har man utarbeidet et "amendment" med de endringer som det har vært behov for, sikkerhetspakken er ikke endret. Alle sikkerheter som lå til grunn for den tidligere fasiliteten er i så måte med i den nye fasiliteten.

4XNG – PROGRAMMET

Vurderer statsråden det slik at de ulike avtalene inngått mellom SAS og fagforeningene i perioden før og etter 19. november 2012 gir minst like gode kostnadsbesparelser som forespeilet i 4XNG programmet?

Det er på vegne av bankene utarbeidet en rapport av en uavhengig rådgiver som har sammenlignet avtalene som er inngått mellom SAS og fagforeningene med det som er forespeilet i 4XNG-programmet. Konklusjonen er at det etter avtaleinngåelsene er et mindre avvik mellom de kostnadsbesparelser som er forespeilet i 4XNG-programmet og oppnådde resultater hittil. Dette avviket må sees i forhold til de forhandlinger som har vært ført og at avviket ikke endrer målet om kostnadsreduserende tiltak totalt sett på 3,0 mrd. svenske kroner.

Støtter statsråden at 4XNG-programmet fører til lønns- og pensjonskutt for de ansatte i SAS?

Styret og ledelsen i SAS har med 4XNG-programmet lagt opp til nye kostnadsreduserende tiltak

med en samlet ramme på 3 mrd. svenske kroner i årlige innsparinger. Jeg støtter at det må gjennomføres forbedringer med en slik samlet ramme for at staten skal delta som långiver i en kredittfasilitet på samme vilkår som bankene, i tråd med forslaget i denne proposisjonen. Det er imidlertid selskapet som har ansvaret for detaljene i programmet, herunder for å forankre gjennomføringen av de ulike tiltak hos de som er berørt, bl.a. gjennom forhandlinger med de ansattes organisasjoner.

KOSTNADSBILDET

Har statsråden som mål at SAS skal bli konkurranse-dyktig sammenlignet med nordiske konkurrenter?

Nestlederen i SAS-styret uttalte følgende til Dagens Industri 12.11.2012 " Fakta er at SAS ikke kan fortsette om selskapet ikke kan tjene penger. Vi må ned på kostnadsnivå på linje med Norwegian, Easyjet og Ryanair. Gjennom sitt forretningsmessige eierskap i SAS, støtter regjeringen dette kostnads-målet?

4XNG-programmet, som styret og ledelsen i SAS har lagt fram, legger opp til nye, omfattende kostnadsreduserende tiltak. Tiltakene skal gi årlige innsparinger på 3 mrd. svenske kroner. Styret mener at gjennomføring av dette programmet vil kunne skape lønnsomhet i SAS. Gjennom forslaget om statlig deltagelse i en kredittfasilitet på 3,5 mrd. svenske kroner på de vilkår som er beskrevet i proposisjonen, ønsker regjeringen å bidra til at de mål som er satt for programmet kan nås.

KAPITALBEHOV

Gitt at det oppnås tilslutning i Stortinget om trekkfasilitet på 3,5 mrd. SEK, hvilket kapitalbehov har SAS frem mot 2015? Er det udekket finansieringsbehov i 2014 og 2015?

4XNG-planen – inkludert kredittfasiliteten på 3,5 mrd. svenske kroner som løper frem til 31. mars 2015 – skal bidra til at selskapet blir selvfinansierende. SAS vil etter planen ikke trenge kapitalinnskudd i perioden. De planlagte tiltak for resultatforbedringer, kombinert med salg av eiendeler, skal gjøre selskapet i stand å håndtere sine forpliktelser, herunder betaling av obligasjoner på i overkant av 1,9 mrd. svenske kroner som forfaller i 2014.

I 2015 – etter at kredittfasiliteten utløper – skal SAS etter planen være et lønnsomt og selvfinansierende selskap, med vanlig tilgang til obligasjonsmarkedet og de muligheter til refinansiering som dette innebærer.

AVKASTNING

Hva er avkastningen på den norske stats engasjement i SAS? (Return on investment (ROI), inkludert alle utbytter og innbetalinger, evt. Renter på lån som er gitt selskapet):

Fra 1.1.2001 til 20.11.2012:

Fra 17.10.2005 til 20.11.2012:

Fra 1.1.2009 til 20.11.2012:

Den samlede avkastningen i de tre periodene er, basert på aksjekursene per 20. november 2012, henholdsvis minus 92,4 prosent, minus 94,1 prosent og minus 90,8 prosent.

Kalkulasjonen over er basert på endring i markedsverdi av aksjene og tar hensyn til aksjeutvidelser og aksjesplitt. Det er ikke utbetalt utbytte fra SAS siden Nærings- og handelsdepartementet tok over forvaltningen av eierskapet i 2001. Verdien av den norske stats aksjepost på 14,2 prosent i SAS AB er per 26. november 2012 284,8 millioner norske kroner.

For selskaper som er sammenlignbare med SAS (ta for eksempel utgangspunkt i flyselskaper med tilsvarende kreditt-rating, og se på statistikk fra ulike ratingbyråer)

Hva er forventet "recovery rate" og/eller forventet tap gitt konkurs (loss given default)

Ratingbyråene har ikke publisert oppdatert "recovery" statistikk for SAS i sine siste rapporter. Siste tilgjengelig informasjon er fra Moody's i 2011 som oppgir en forventet "recovery rate" på 82 prosent. Beregninger refererer seg til engasjement uten pantesikkerhet. Det er stilt sikkerheter for en vesentlig del av den lånefasiliteten som foreslås gitt til SAS. (kilde: Goldman Sachs.)

Hva er sannsynligheten for konkurs/mislighold?

Den siste tilgjengelige rapporten for "probability of default" på SAS er et estimat på 36 prosent fra Moody's i 2011. Som et referansepunkt viser Standard&Poors sin statistikk i perioden 1981-2011 at den globale gjennomsnittlige misligholdssannsynligheten på selskaper med CCC/C-rating (SAS) var 26,8 prosent. Tilsvarende beregninger fra Moody's viser en misligholdssannsynlighet på 13,8 prosent. (kilde: Goldman Sachs)

Hva er prisen på en credit default swap (CDS, 5 år eller annen relevant lengde) på SAS?

Tidspunkt	CDS prising (5 år)
01.10.2012	972,3BPS
12.11.2012	787,3BPS
20.11.2012	977,5BPS
18.10.2005	484,5 BP
01.10.2010	733,3BP

(kilde: Goldman Sachs)

Beregninger refererer seg til engasjement uten pantesikkerhet. Det er stilt sikkerheter for en vesentlig del av den lånefasiliteten som foreslås gitt til SAS.

KRAV TIL AVKASTNING.

I Meld. St. 13 (2010-2011) står det følgende " Staten har spesifikke avkastningsmål for det enkelte selskap, det vil si forventninger til langsiktig avkastning på sine eierposter i form av utbytte og verdistigning. Slike avkastningsmål reflekterer også et ønske fra regjeringens side om at selskapet skal ha en hensiktsmessig kapitalstruktur, da denne kan påvirke avkastningen.

Har SAS AB sett over perioden 2006 til d.d, oppfylt statens avkastningsmål?

Avkastningen på statens investering i SAS har i perioden fra 2006 til d.d, sett under ett, vært negativ. SAS har ikke klart å oppfylle statens avkastningsmål.

Forventer statsråden at lånefasiliteten vil føre til at SAS AB kan oppfylle avkastningsmålet?

En forutsetning for at SAS skal få gjennomført forretningsplanen som selskapet har etablert er at de har tilstrekkelig finansiell beredskap, noe tilgang til en slik lånefasilitet vil bidra til å sikre. Dette vil gi styret og ledelsen tid til å gjennomføre de tiltakene som er nedfelt i 4XNG-programmet, og som styret mener er nødvendig for å skape et lønnsomt selskap. Alternativet til gjennomføring av 4XNG-planen er sannsynligvis konkurs. I dette perspektivet er lånefasiliteten nødvendig for å gi mulighet til å sikre de verdier som ligger i selskapet og over tid å gi en positiv avkastning.

Hva er statens avkastningsmål for SAS AB?

Nærings- og handelsdepartementet har etablert avkastningsmål for hvert av selskapene hvor vi forvalter statens eierskap. Med "avkastningsmål" menes en referanseavkastning for aksjer med en gitt risiko-profil, altså den avkastning en investor kan forvente å oppnå. NHDs avkastningsmål er ikke gjort offentlig kjent, men er kommunisert til selskapet. Avkastningsmålet er basert på kapitalverdimodellen som det

er redegjort nærmere for i eierskapsmeldingen (jf. Meld. St. 13 (2010-2011) Aktivt eierskap). Dette målet benyttes internt som ett av flere grunnlag for å vurdere avkastningen av investeringen i selskapet over tid. Avkastningsmålet gir ikke uttrykk for statens målsetting, men uttrykker markedsforventning til avkastning på tilsvarende selskaper. Med sin risi-

koprofil er SAS et av de selskapene i NHDs portefølje hvor det estimerte avkastningsmålet er høyest. Det er nedfelt en ambisjon om å selge staten eierandel i SAS. Kjennskap til statens vurderingsparametre kan svekke statens forhandlingsposisjon ved et slikt salg. Det er derfor lagt til grunn at statens konkrete avkastningsmål ikke gjøres offentlige.

Vedlegg 2

Brev fra Nærings- og handelsdepartementet v/statsråden til næringskomiteen, datert 29. november 2012

Oppfølgingsspørsmål om pantesikkerhet vedrørende Prop. 38 S (2012-2013) SAS AB – deltagelse i trekkfasilitet

Prop. 38 S (2012-2013) SAS AB – deltagelse i trekkfasilitet

Det vises til brev fra komiteen 28. november 2012 med noen oppfølgingsspørsmål vedrørende hvilken sikkerhet som stilles for den trekkfasiliteten som vil stilles til disposisjon for selskapet. Spørsmålene er besvart i rekkefølge:

ER DET IKKE EN FORUTSETNING FOR SPAREPAKKEN AT WIDERØE FLYVESELSKAP AS SKAL SELGES?

Det er riktig at salg av Widerøe inngår som et element i 4XNG-programmet.

DERSOM DET LIGGER EN PANT KNYTTET TIL DISSE AKSJENE, HVORDAN VIL DETTE PÅVIRKE PRISEN FOR SELSKAPET?

Etter det vi kjenner til er det ikke uvanlig at det selges aktiva/eiendeler som er pantsatt.

I avtalen som vil bli inngått i forbindelse med lånefasiliteten er det bestemmelser om å frigi panteheftelsene ved et slikt salg. Dette antas derfor ikke å påvirke den prisen som kan oppnås.

Dersom pantet blir slettet ved salg, hva stilles da som sikkerhet.

Salg av Widerøe, og andre aktiva som er stilt som sikkerhet, vil bringe likviditet inn i selskapet og styrke selvfinansieringsevnen. Slikt salg vil derfor redusere behov for (trekk på) lånefasiliteten. I den låneavtalen som er forberedt, er det bestemmelser om førtidig innbetaling av trukne lån og reduksjon av lånefasiliteten dersom Widerøe selges. Låntagernes eksponering vil således reduseres parallelt med et slikt salg.

FORHOLDET TIL ANDRE EIENDELER

Det gjelder tilsvarende bestemmelser om førtidig innbetaling og reduserte lånerammer i fasiliteten ved salg av andre eiendommer som ligger som sikkerheter for lånefasiliteten. Heller ikke for disse antas pantet å påvirke hvilken pris som kan oppnås, siden pantet vil bli frigitt ved salg.